Пролог

Людина з неба

Старий рибалка Хуан схопив Педро за плече, схвильовано затермосив його.

— Дивись, дивись!

— Що таке?

— Падає. З неба. Бачиш? Над Чортовою скелею?

— Бачу. Ніби людина.

— Звідки людина? Що ти мелеш?

— Може, з літака? Не розкрився парашут…

— Не чути. Не гуде!

Темна постать стрімко наближалась до поверхні моря. Ось з’явився високий стовп води. Діти і жінки на березі перелякано кинулися врозтіч.

Почувся крик. З води з’явилася рука, знову зникла.

— Заводь мотор! — крикнув Хуан.

Педро смикнув тросик старого підвісного мотора. За човном весело зашуміла вода. Берег колихнувся, почав наближатися. Старий Хуан скерував човен до місця падіння людини. Педро, стоячи, пильно вдивлявся вперед.

— Нічого не видно! Ще трохи, дядю Хуан. Ага, з’явилася знову рука. Бачу. Ще трохи…

На поверхні моря плеснула ще раз рука, показалося обличчя і зникло.

— Педро! Втопиться! — приглушено крикнув Хуан.

Студент мовчки став на борт і стрибнув у воду. Старий рибалка схвильовано ждав. Минали тягучі секун-ди. Нарешті в глибині забіліла сорочка Педро. Він зринув біля човна, глибоко вдихнув повітря.

— Є. Тримайте, дядю Хуане.

Одною рукою студент витягнув утопленика за комір піджака. Старий рибалка поміг йому. Незабаром Педро вже сидів у човні, скидаючи мокре вбрання, а незнайомець непорушно лежав на дні човна. Обличчя в багрових сутінках заходу було непорушне, мертвенне, волосся поприлипало до лоба і щік, очі глибоко запали.

— Невже мертвий? — прошепотів Педро. Хуан приклав вухо до грудей, послухав.

— Живий.

Він перехилив утопленика вниз обличчям — з рота полилася вода. Потім, розтираючи ноги, старий нака-зав:

— Роби штучне дихання, чи як там його…

Через хвилину груди незнайомого судомливо піднялися… опустилися. Почувся стогін. Хуан радісно по-глянув на небожа, підморгнув. Вони мовчки дивилися на обличчя врятованого, ждали.

Нарешті очі його роз-плющилися, повіки затремтіли. Незнайомий довго дивився в темно-синє небо, потім його погляд ковзнув униз, зупинився на Педро, перескочив па Хуана.

— Де я? — ледь чутно промовив він.

— Заспокойтесь, — Педро нахилився над ним. — Ви в друзів. Ми врятували вас…

— Врятували, — повторив незнайомий.

— Так. Ви впали в море. Що сталося з вами? Звідки ви з’явилися?

— З антисвіту, — тихо відповів утопленик.

— Як? — заїкнувся Хуан.

— З антисвіту, — байдуже повторив незнайомий.

Хуан і Педро перезирнулися. Старий рибалка доторкнувся пальцем до лоба. Студент знизав плечима.

— Чи мене хто-небудь бачив? — раптом запитав незнайомий.

— Бачили, — сказав Педро. — Діти, жінки на березі… Але поясніть нам… Хто все-таки ви?

Врятований не відповів. Він знову заплющив очі, почав марити. Пальці його судорожно ворушилися, ні-би шукали чогось на дні човна.

— Зовсім негодящий, — Хуан похитав головою. — Треба везти на берег. Як ти гадаєш — звідки він?

— Може, з в’язниці? Або з божевільні.

— Це точніше. Раз побував на якомусь там світі — значить, не інакше — з жовтого дому…

— В тюрмі теж можуть дати так, що збожеволієш.

— І то правда. Раз боїться, питає, чи хто бачив — значить, утік. Тут, на великому острові, недавно побу-дували якісь секретні заводи, приїхали янкі, багато вчених і солдатів… Може, звідти?

— Може… Тільки хто ж він? Ніби не з простих людей…

— Схожий на вченого. Обличчя біле… Мабуть, янкі…

Старий озирнувся, поглянув на берег, на хвилю.

— Буде шторм уночі. Треба їхати додому.

— А його?

— Заберемо з собою. Вже темно, ніхто не побачить. Заводь мотор…

Човен рушив до берега. Колихаючись па гребенях високої хвилі, він минув Чортову скелю, зайшов у ма-лесеньку бухту.

Залишивши човен, Хуан і Педро підхопили врятованого попід руки і понесли вузенькою стежечкою до хатини. Розстеливши благеньку ковдру на дерев’яному ліжку, вони поклали на неї незнайомого.

— Побудь з ним, а я піду розвішаю сіті, — сказав Хуан.

Він вийшов надвір. У відчинені двері війнув теплий вітер, дихнувши духмянистим запахом тропічних дерев. З моря наступали хмари, темрява дуже швидко скрала небокрай. Педро присів на край ліжка. Невідомий щось бурмотів, стогнав, глухі прокльони виривалися з його грудей, неясні благання.

— Лю, — марив невідомий. — Лю, кохана моя… Я знайду тебе… знайду… Хмари, хмари… Чорні тира-ни… Я обійду їх… Я знайду тебе… Лю, дівчинко моя…

— Що з вами, друже? — стурбовано сказав Педро. — Чи чуєте ви мене?

Невідомий не відповідав. Хаотичні слова зривалися з його вуст:

— Вогонь… Небесний вогонь… Ми пройдемо крізь нього… Лю… дівчинко моя… Він не спалить тебе… Де ти?.. Де? Лю… Я не бачу… не чую тебе…

Знадвору ввійшов старий Хуан, запалив ліхтар. Слабке сяйво впало на ліжко, на зелене обличчя незна-йомого.

— Ну що? — запитав Хуан.

— Марить. Повторює ім’я дівчини якоїсь. Нічого не зрозуміло…

— Що ж ми з ним будемо робити?

— Хай лежить. Отямиться — поговоримо.

— Хай буде так. Тоді я пішов спати…

Хуан розстелив старі сіті в кутку хатини, крекчучи, приліг на них. Вмощуючись, сказав:

— Ловили ми з тобою рибу, а впіймали… виходця з іншого світу. Ну, тобі добраніч…

— Добраніч, дядю Хуан…

Незабаром старий рибалка засвистав носом. За стінами хатини розгулювався вітер, важко гупала хвиля об Чортову скелю. В щілини вривалася негода, ліхтар хитався, і мерехтливе сяйво його кидало примарні тіні на глиняну долівку, на обличчя невідомого. Печать таємниці лежала на ньому. Вона відчувалася у всьому—і в ди-вному маренні, і в загострених, тривожних рисах лиця, і в незвичайній появі цієї людини.

Педро сидів, думав, намагався зрозуміти, звідки міг впасти незнайомий. З літака, гелікоптера? Навряд чи залишився б живим. Та й літака не видно було…

Студент приліг на вузький тапчан, заплющив очі.

Незнайомий знову застогнав. Педро схопився з тапчана, підійшов до нього.

— Ви чуєте мене?

Незнайомий заворушився, розплющив очі, над силу звівся на ліжку, сів.

— Ви врятували… мене? — прошепотів він.

— Так, друже, — лагідно відповів Педро. — Але про це не слід говорити… Краще скажіть, хто ви, звід-ки? І чим вам допомогти?

— Я з антисвіту, — відповів незнайомий.

Педро пильно поглянув на нього, здивувався. Очі врятованого дивилися зосереджено і серйозно, вони ні-як не були схожі на очі божевільного. Тільки в глибині їх тремтів невідомий вогник, іскра якоїсь таємниці.

— Ви не вірите мені? — запитав невідомий.

— Я б хотів, щоб ви розмовляли зі мною серйозніше, — обережно сказав Педро. — Бачте, я студент фі-зик. Про інші світи ви могли б розповісти моєму дяді Хуану. Та й він не повірить…

— І даремно. Я кажу про антисвіт… матеріальний, а не містичний… Якщо ви фізик, то зможете зрозумі-ти. Я теж фізик — тільки не студент, а вчений. Спати однак вже не зможу… Я розкажу вам все…

Очі Педро заблищали.

— Але, може, ви втомилися? Може, слід відпочити?

— Ні, — рішуче заявив незнайомий. — Добре, що я зустрів саме вас. Може, ви ще допоможете мені. Але спочатку познайомимось… Моє ім’я Генріх. Генріх Уоллес…

— Педро. Педро Саіра…

— А тепер дайте мені води… Мучить спрага. Спасибі… Так слухайте ж…

Розділ перший

ЛЮ ЗНИКАЄ

Ми закінчили університет у Сан-Франціско минулого року. Нас викликали в якесь військове відомство і запропонували роботу за межами країни.

Ми — це я і Люсі, моя наречена. Чудова дівчина. Чорноволоса, висока, стрункa, з гарячими японськими очима. Це все, що впада у вічі. Та про душу її ніхто не зможе розповісти. Це можна лише відчути. Ви посміхаєтесь… Гадаєте, що всі закохані вважають своїх подруг за найкращих? Може й так.

Отож… нам давали роботу на острові в Карібському морі. Ви знаєте його. Це — сусіда вашого острова. Нам не сказали, що за робота, але попередили: досліди будуть секретні і дуже важливі. Плату обіцяли велику, місце було чудове, і ми, після недовгого вагання, дали згоду.

Ми відпливли з Нью-Йорка електроплавом, а потім, серед ночі, нас пересадили на гелікоптер. На світан-ку ми вже були на острові.

Нас зустрів керівник секретної лабораторії професор Шрат. Ми чули про нього раніше, в університеті. Він вважався найкрупнішим спеціалістом у галузі тяжіння і квантової механіки . Він здавався нам суворим і стриманим. Привітавшись, оглянувши нас, професор сказав:

— Три роки ви звідси нікуди не вийдете. Вам говорили про це?

— Ні.

— То знайте ж. Жодного слова про напрям роботи. Ніяких запитань. Ясно?

— Ясно, професоре… Але…

— Ніяких але… Ще одне. Ви повинні брати участь в експериментах. Вам сказали про це?

— Ні, — занепокоєно відповів я.

— Тоді знайте, — твердо заявив професор. — Маєте час. Можете відмовитись, повернутись назад.

Ми з Лю переглянулись, потім подивилися на шефа, його м’ясисте, в глибоких зморшках обличчя було непорушне, суворе. Він ждав.

— А експерименти… небезпечні? — несміливо запитав я.

— Все життя небезпечне, — знизав плечима Шрат. — Люди гинуть під колесами машин щодня, але впе-рто йдуть на вулицю, топляться у воді, але сміливо купаються, вмирають на ліжку, та не бояться лягати в ньо-го…

Коротше кажучи, ми згодилися. Почалася робота. Вона була нескладна. Настройка електронних агрега-тів, монтаж схем окремих вузлів невідомих конструкцій. Окрім нас, працювало в лабораторії ще десятки інже-нерів і вчених, але всі були мовчазні, недружні. Безумовно, їх усіх було попереджено. За порушення заборони можна було ждати чого завгодно, тим більше, що лабораторія була під наглядом військових.

Після роботи ми виходили на берег океану, купалися, ловили рибу. Ми любили штормові дні. Буря несла з собою свіжість, далекі запахи, обіцяла зміну в майбутньому. І ми зустрічали її радісно, мріяли про ті дні, коли ми вийдемо з добровільного полону, заробивши досить грошей, щоб жити і працювати самостійно.

Ми мали намір купити собі будинок, зв’язатися ще з кількома вченими й організувати лабораторію пси-хічних досліджень.

Минуло кілька місяців. В головному залі лабораторії було змонтовано невідомий пристрій. Туди входило лиш три інженери, крім самого професора. Всім другорядним працівникам доводилося тільки монтувати розрі-знені схеми. По них не можна було дізнатися нічого.

В той день професор сяяв. Він вітав кожного з нас, всміхався — це було навдивовижу — і навіть обіцяв згодом розповісти про суть нашої роботи. Якщо експеримент пройде успішно, додав він.

Увечері Шрат підійшов до нас, привітався. В моє серце закралося тривожне передчуття. Воно не обману-ло мене.

— Настав час, містере Уоллес. Ви не забули нашу умову?

— Я до ваших послуг, професоре.

— Не ви. Цього разу в експерименті братиме участь міс Люсі, ваша наречена. Згода?

Люсі благально поглянула на мене, на професора. Що я міг сказати їй? Хіба ми не самі дали згоду?

У всякому разі виходу не було. І Люсі мовчки схилила голову.

Тієї ночі ми не спали.

Пливли неспокійні, важкі думки, але говорити не хотілося. Ми сиділи поряд, трималися за руки, ніби збиралися в далеку дорогу.

Настав райок. Я з трепетом чекав на професора Шрата. І ось він з’явився. Урочистий, підтягнутий, трохи суворий. Він був дуже лагідний з Лю, а на мене майже не дивився. Лю поводилася спокійно. Ми підійшли до дверей центрального залу лабораторії. Тут мене зупинили.

— Зачекаєте тут, — сказав Шрат.

Бліда Лю всміхнулася мені на прощання. В очах їй промайнув страх.

Двері зачинилися за нею.

Минуло кілька хвилин. Я стояв непорушно біля входу в головний зал, знетямлений, оглушений, безвіль-ний. Потім до моєї свідомості дійшов смисл того, що сталося. Я кинувся до дверей, щоб відчинити їх, побачити Шрата, перешкодити йому проводити невідомий і страшний експеримент. Двері не відчинялися, вони були за-мкнуті. Вгорі спалахнув червоний сигнал, на маленькому екрані телевізора з’явилося Шратове обличчя. Він сухо сказав:

— Містере Уоллес! Заспокойтеся. Не будьте істеричною жінкою.

Я сів у крісло біля дверей, схопив на столику якісь журнали, почав розглядати їх, щоб забутися. Ні, за-буття не було. Не могло бути. Там, поруч зі мною, за стіною рідна Лю, з нею експериментують, як з кроликом. Навіщо, навіщо було давати згоду?

Думка моя металася в збуреній свідомості, намагаючись розгадати таємниці Шрата. Я згадував натяки моїх колег, схеми блоків, які доводилося монтувати, співставляв це з роботами Шрата по гравітації і нічого не міг збагнути. Навіщо йому людина? Чому людина? Якщо це проблеми антигравітації, то можна експерименту-вати з речами. Що ж? Що?

Я відкинув геть журнали, несамовито забігав по коридору. Я міг би спокійно піти на смерть, на муки, на будь-який дослід, якби це стосувалося мене. А Лю… Ні, досить! Якщо експеримент закінчиться щасливо, ми й дня не залишимося на цьому проклятому острові. Непотрібно нам грошей, які добуваються ціною життя і здо-ров’я!

Скільки минуло часу, я не знав, не відчував. Може, десять хвилин, може, година, а може й три. Та ось, нарешті, відчинилися двері. На порозі з’явився Шрат. Я кинувся до нього. Лю за ним не було. Я поглянув про-фесорові в обличчя. Його очі були дуже дивні. В них проглядав звичайний людський жаль. Професорове об-личчя було червоне, губи міцно стулені.

Передчуваючи нещастя, я прошепотів:

— Чому не вийшла Люсі? Де вона?

Шрат кашлянув, опустив очі долу.

— Де моя Лю? — повторив я запитання, вже знаючи, що відповідь буде страшною.

— Будьте мужнім, містере Уоллес, — сказав Шрат. — Річ у тому, що наука…

Лють хлюпнула мені в мозок, залила очі. Що він говорить про науку, старий кретин! Для чого каже нік-чемні, даремні слова, які нічого не змінять?

— Де Люсі? — ревнув я, хапаючи професора за лацкани піджака, ладен розтерзати його.

Шрат миролюбно одвів мої руки од себе, втомлено поглянув на мене. Тихо сказав:

— Люсі нема, містере Уоллес. Вона зникла…

Розділ другий

ШРАТОВА ТАЄМНИЦЯ

Коли я отямився, Шрат стояв біля мене. Ми були в невеликій кімнаті, поряд з залом. Пахло якимись лі-ками. Побачивши, що я розплющив очі, професор сів поряд, закурив сигару. Важко зітхнувши, він сказав:

— Я винен! Треба було підготувати вас. Я не знав, що у вас слабкі нерви…

— Підготувати, — гірко прошепотів я. — До чого?

Шрат мовчав.

— Що сталося з нею? — знову запитав я. — Ви вбили її?

На Шратовому обличчі відбився щирий подив.

— Ви збожеволіли, містере Уоллес. За кого ви мене вважаєте? Чи ви маєте справу з середньовічними розбійниками?

— Тоді де ж Люсі? — нічого не розуміючи, простогнав я. — Чому ви говорите загадками?

— Я ж сказав — Люсі зникла.

— Що значить "зникла?" Вискочила у вікно, випарувалася чи розтала, мов шматок льоду? Що за ахінея?

— Не ахінея. Вона зникла з нашого світу… з наших координат…

— Поясніть точніше, — не витерпів я.

— Тепер скажу. Це необхідно. Експеримент зірвався. Вона, безумовно, винна сама. Я вам поясню, в чому річ...

— Але вона не мертва?— з якоюсь іскрою надії запитав я.

— Ні, — рішуче відповів професор. — Вона не мертва. Не мусить бути мертвою.

— Ви морочите мені голову!

— Аніскільки. Одну хвилинку терпіння. Зараз ви зрозумієте.

Шрат обрізав нову сигару, закурив. Дивлячись на сиві пасма диму, він почав говорити — лаконічно, ури-вчасто:

— Ви фізик, Уоллес. Вам відома, безумовно, теорія фізичного вакууму Поля Дірака. Порожнеча — це матеріальний фон, в який занурений наш фізичний Всесвіт. Проте порожнеча — це не відсутність матерії, а навпаки, її нескінченний потенціальний резервуар.

— Я читав про це.

— Тим краще. З цього припущення виникли гіпотези про античастки, антисвіти і тому подібні заманливі речі. Гіпотези почали підтверджуватись експериментально. Частки високих енергій вибивали з фону Дірака "дірки", як їх назвав сам творець гіпотези. їх називали антипротонами, антинейтронами, позитронами. Висува-лися припущення, що є цілі анти-системи з антисонцями, антипланетами, антижиттям. Про це говорили і фан-тасти, і вчені. Сподівалися відкрити такі антисистеми в майбутньому експериментально. Але дальший розвиток науки показав, що такі уявлення примітивні. Думаючи про антисвіт, ми будували його по звичайній фізичній моделі. Але Космос —

не повторення однакових систем, не сума сонць і планет, а нескінченно складний, вічний процес еволюції. І той процес відбувається не на одному поверху, не лише на плані нашого Всесвіту…

— Тобто?

— Тобто на різних планах. Деякі російські вчені, а потім і західні, створили гіпотези в яких стверджують, що фон Дірака, або фізичний вакуум, — не інертна, нейтральна маса, не лише потенціал існувань, а реальний світ з матеріальними процесами, еволюцією і, може, своїм життям. Ці гіпотези — закономірні і необхідні. Принцип рівноваги вимагає цього…

— Я не розумію…

— Енергія світу тяжіє до стабільного рівня. Ентропія — тобто розсіяння енергії — була бичем всіх кос-мологічних гіпотез. Якщо енергія розсіюється, значить, колись був початок цього процесу. Значить, був твор-чий акт.

Значить, вводиться телеологічна причина, перст божий. Вчені не бажали цього. І будували найкарколо-мніші гіпотези, які нічого не пояснювали.

А тепер — справа набагато ясніша. Поряд з нами — існує інший Всесвіт. Це Всесвіт негативних енергій. Всесвіт античасток, антиречовини. Він розвивається по принципу зворотного часу по відношенню до нас. Ось чому він недосяжний для нашого світу. Лише на грані високих енергій — у фазотронах, в космічних процесах — античастки перескакують з того світу в наш, одразу ж зникаючи в спалаху анігіляції.

Нова теорія пояснює все. Хай наш Всесвіт розширюється. Хай розбігаються галактики. Хай розсіюється енергія. В іншому, сусідньому

Всесвіті йде стискування галактик, концентрація енергії. Відбувається взаємний обмін. Ритмічна пульсація Єдиного Космосу. Ви зрозуміли? — В професорових очах загорілися вогники захоп-лення, по щоках поповзли плями. Він, напевне, забув, про що починав. Він зовсім забув, що йшлося про долю Люсі. Я нагадав йому про це.

— Я все зрозумів, професоре. Але повернімось до Люсі…

— Ах, так, — спохмурнів Шрат. — Так, так. Я захопився. Так от. Мене схвилювала теорія сусіднього світу. Я заглибився в неї, почав експерименти, розрахунки. Вони були позитивні. Тоді я вирішив підготувати грандіозний експеримент — проникнення в Антисвіт, або в світ негативних енергій, називайте це, як хочете.

— І Люсі… — з жахом почав я, але професор перебив мене.

— Ваша Люсі потрапила в той світ. Вона перша з людей Землі ввійшла туди.

— А назад? — крикнув я. — Чому вона не повернулася назад? Для чого вам такі експерименти, якщо не-ма підтвердження? Це рівнозначно вбивству людини!

— Не зовсім. Не зовсім, містере Уоллес, — миролюбно заявив Шрат. — Я пояснив їй, у чому суть. Вона щось переплутала. Ми домовлялися, щоб вона запам’ятала координати і через певний час повернулася назад. Ми мали відтворити її, повернути в фізичний світ. Напевне, вона забулася…

— Або загинула, — з гіркотою сказав я.

— Ні! Я певен, що ні. Прилади показують, що експеримент удався.

— Як же тепер бути? Як урятувати її? Чи ви залишили її напризволяще?

Професор уважно поглянув на мене, трохи помовчав, ніби обдумуючи відповідь, і сказав:

— Багато залежить від вас… А може, навіть усе. Не треба гаяти часу. Дайте згоду… і, може, все буде до-бре…

— Ви хочете, щоб я… пішов туди?

— Так. І знайдете її. Це — єдиний вихід. Врятуєте Люсі… і прислужитеся науці.

Я мовчав, гарячково думав. Що робити? Як бути? Невже це ймовірно — те що говорив Шрат? Світ поряд з нами, інше, невідоме життя? І в ньому — Люсі, одинока, покинута, безпорадна.

— А що це дає вам? — раптом запитав я професора.

— М-м…Якби вам сказати,— не знайшовся одразу Шрат. — Це не зовсім дозволено… говорити… Але оскільки ви зв’язані з нашою роботою, я скажу. Перше — проблема антиречовини. Друге — проблема невиди-мого пересування в просторі.

Я промовчав. Я добре зрозумів, для кого вигідне таке пересування. Вторгнення в чужі країни серед біло-го дня прямо з вакууму, з пустоти. Як завжди, монополії могли застосувати найколосальніші відкриття науки лише для руйнування.

В моїй душі зріло обурення. Але я не хотів заперечувати Шрату. Треба було подумати про долю Люсі. А професор, схилившись наді мною, лагідно говорив:

— Подумайте. Але відповідайте негайно. Бо може бути пізно. Ми не знаємо, що там з нею, куди вона пі-де, що зробить.

Я намагався уявити собі життя без Люсі. Робота… дні і ночі з іншими людьми, без її слова, без її погля-ду… Ні, ні! Це неможливо!

З мороку виринуло її неповторне обличчя, ніжний голос докірливо сказав:

— Ми ніколи не розлучимось. Чуєш, Генріху!

Так, так! Це вона сказала перед прощанням. Перед проклятим експериментом. Вона відчувала, що насту-пить розлука. Ми будемо разом, сказав я їй тоді. Вона вірила, що я зроблю все, щоб не розлучатися з нею. Я повинен виконати свою клятву. І шлях — лише один. Єдиний. Іти за нею. Так. Вирішено.

Я підвівся, встав. Шрат дивився на мене, ніби кіт на мишу. Я відчував це, я розумів, про що він думає, але мені все було байдуже. Я піду назустріч коханій, я знайду її в дивному світі, якщо він існує… або загину на тій дорозі, де загинула вона.

— Я готовий, професоре.

Шрат міцно потиснув мені руку, відкинув недокурену сигару, дістав нову. Тремтячими руками почав надрізувати її. Схвильовано сказав:

— Ви герой, Уоллес. Скажу вам одверто — бажаючих іти на той світ не дуже багато…

— Це не дивно, — іронічно всміхнувся я.

— Просто — це незвичайно. Це перевертає всі наші поняття про світ. Але потрібні піонери. Колись по-дорож між світами буде звичайною і необхідною. І майбутні покоління не забудуть вас… І Люсі…

— Не будемо говорити про це, — сухо сказав я. — Ви знаєте, що я йду не з любові до вашого експери-менту.

— Гаразд, гаразд! Не будемо сперечатися. Ходімо в зал. Там проведемо інструктаж… і з богом…

Я мовчки пішов за ним. Вперше за час перебування на острові вступив до заповітного залу. В центрі сто-яв суцільний сірий циліндр з кількома вузенькими вічками. До нього тягнулися товсті кабелі, верхівку вінчав матовий гриб з органічної речовини. Циліндр продовжувався десь у глибині, під бетонною підлогою. Біля нього стояло кілька асистентів Шрата. Вони запитливо дивилися на нас.

— Містер Уоллес дав згоду на експеримент, — коротко пояснив професор. — Прошу на хвилину відійти. Ми бажаємо поговорити. Інструктаж я проведу сам.

Асистенти вийшли з залу. Ми сіли в крісла. Я прямо запитав Шрата:

— В чому суть експерименту, перетворення?

— Зміна полярності тіла. Зміна заряду. Перетворення часток вашого тіла на античастки.

— Але ж "той світ" — це світ негативних енергій, — сказав я. — Куди йде енергія мого тіла?

— Вона забирається нашою установкою,— відповів професор. — Ваше тіло стає своєрідною "діркою" в вакуумі, в фоні Дірака. Воно

переходить в антисвіт. Але поскільки співвідношення античасток не змінюються, організм мусить існувати…

— Це дуже гіпотетично, — усміхнувся я і навіть сам здивувався. Я зовсім не страшився майбутнього експерименту. Була лише гостра цікавість і пронизливий холодок за плечима, ніби передчуття дивовижних по-дій.

— Я вірю в успіх, — сказав Шрат. — Ще не все ясно. Може, тут відбувається не механічна заміна часток на античастки, а складніший процес. Напевне так воно і є. Може, ми в собі носимо обидва світи або навіть бі-льше. Отже, експеримент — це, можливо, розкриття одного з наших власних світів…

— Байдуже, — рішуче сказав я. — Це вже не має значення. Що мені треба робити?

— Зосередитись. Зорієнтуватись. Запам’ятати координати, якщо це можливо. У вас є хронометр. Це доб-ре. Запам’ятайте час. Даємо годину. Після цього — проведемо експеримент відтворення. Ви повинні зайняти те ж саме місце. Ви і Люсі, якщо знайдете її. І ще. Нам необхідні спостереження. Все, що ви зможете. Ну, ви вче-ний, я не буду говорити. Якщо експеримент буде вдалий — ви не пожалкуєте. Наше відомство озолотить вас.

— Я не думаю про це, — відповів я.

— Ну гаразд. Це ваша справа. Отже, до діла.

Шрат натиснув кнопку на панелі. Вдалині пролунав дзвінок, на стінах спалахнули червоні сигнали. До залу ввійшли асистенти. Професор кивнув їм. Вони почали маніпулювати з приладами. Спалахнули попід сті-нами екрани квантових і електронних автоматів.

У сірому циліндрі відчинилися дверцята метрової товщини. Вони були схожі на могильний склеп. Може, так воно й було. Той склеп уже поглинув мою кохану. Хай же тепер він поглине мене.

Я рішуче вступив до отвору, зайшов у невелику сферу. Там стояв стілець. Я сів на нього.

— Що мені робити далі?

— Нічого, — відповів професор. Він стояв у дверях і дивним поглядом дивився на мене. — Будьте муж-нім…

— Спробую, — знизав я плечима.

— Ще раз попереджаю — запам’ятайте координати. Лише це гарантує успіх.

— Гаразд, професоре, — з філософським спокоєм сказав я. — Ще одне запитання.

— Що?

— Тут не видно ніяких приладів. Лише якісь елементи, мозаїка. Яким же чином іде перетворення часток на античастки?

— Розумію ваш подив, — задоволено озвався Шрат. — Я ж вам сказав — відбувається не механічна за-міна, а якісний стрибок. Оця мозаїка, як ви сказали, або елементи пристрою, створюють енергетичний мінус-резервуар. Ваше тіло і все, що на вас, миттю віддає свій позитивний імпульс цьому резервуару і стає "діркою", тобто мінус-тілом, антитілом…

— Дякую. Все.

— Більше нічого не треба?

— Ні. Прощайте.

— До побачення, — м’яко уточнив Шрат.

Я мовчки кивнув. Мені було байдуже. Бачитися з ним я не дуже бажав. Головне — це Люсі. Нею одною я жив, її образ тримав у своєму серці.

Двері зачинилися, глухо схлипнули. Мене оточила суцільна пітьма. Настала тиша. Неймовірна, абсолют-на тиша, про яку кажуть, що її можна слухати.

Серце билось у грудях сильно, схвильовано. Всі думки зникли з мозку, свідомість була прозора, а в ній — єдиний сяючий образ — її обличчя.

Тишу порушив Шратів голос. Він глухо прозвучав десь згори:

— Містере Уоллес. Ми починаємо. Приготуйтесь…

Я заплющив очі. В океані темряви, який пружно колихався навколо, засяяли фіолетові зірочки, запульсу-вала вогняна сонцеподібна квітка. Що це? Невже воно?.. Невже почалося? Ні, це ще лише галюцинація. Зараз… Зараз станеться щось неймовірне, страшне…

Розділ третій

НА "ТОМУ СВІТІ"

Вдарила блискавиця. Вдарила й осліпила мене.

Вогняний вихор струсонув свідомість, закрутив її в калейдоскопі небувалих вражень, почувань. Я відчув, як могутня хвиля заколихала мене в своїх обіймах, потім потягла в стрімкому потоці кудись униз.

М’яке падіння. А вслід за тим ніжне шелестіння, ніби серед густого лісу.

Мене оточувала темрява, прорізана вогняними спіралями. Вони потроху згасали, розвіювалися.

Живий, подумав я. Значить, експеримент проведено успішно. Так, безумовно. Бо я не в залі, не в цилінд-рі, а серед широкого простору. Що ж мене оточує? Чому я нічого не можу розібрати?

Я розплющив очі. Чи, може, мені лиш здалося, що я їх розплющив. Все одно нічого не змінилося. Хаоти-чний танець кольорів і форм, що поєднувалися в різноманітних комбінаціях, потім знову роз’єднувалися.

Треба заспокоїтися. Зосередитися. Я в зовсім іншому світі. Тут інші закони, інше оточення. Десь поряд зі мною — блакитна безодня. Вона схожа на земне небо. Тільки набагато тонкішого кольору, неймовірно казкова, прекрасна. Невже це небо? Тільки чому ж воно внизу? Чи збоку? А чорна поверхня землі вгорі, над головою. А тепер праворуч… Чи ліворуч? Де в мене правий бік, а де лівий?

Я розгубився. Я почав "бачити" з усіх боків, вже не очима, а кожною частиною свого тіла. Тіла? А чи бу-ло в мене тіло?

Безумовно, було. Я відчував його, я рухався, бачив, чув.

Я поворушився. Намагався встати. Блакитна безодня попливла, перемістилася десь вбік. В чому річ? Що зі мною?

Я згадав, що діти, народившись, не можуть координувати своїх рухів. Вони бачать все навколо навпаки, догори ногами. їм треба якийсь час, щоб звикнути. Напевне, так і зі мною. Адже я в світі "навпаки". Треба спробувати…

Я поворушив правою рукою, поглянув на неї. Але зарухалась ліва рука. Що за диво? Ну, звичайно, це обман зору. Треба звикнути. Ану ще раз.

Я ступнув — чи хотів ступнути — лівою ногою. А піднялася права нога. Я впав. Чорна земля і блакитне небо затанцювали навколо, потім зупинилися.

Я знову звівся на ноги, заплющивши очі. А може, в мене їх не було, а лише їхнє відчуття. У всякому разі я висловив бажання, і навколо стало темно. Тоді навпомацки я ступив уперед. Лівою ногою, потім правою. Ніби вийшло. Я ступив ще кілька кроків. Все гаразд. Треба просто звикнути.

Десять хвилин? А може, в нашому світі минуло дві години? Або доба, місяць? Хто скаже, яке співвідно-шення земного часу і цього — в світі негативних енергій?

Фарби навколо тьмяніли, ставали густішими. Небо з голубого перетворилось на фіолетове. Поверхня зе-млі набула моторошного чорного кольору. Я поступово звик до незвичайних почуттів і почав орієнтуватись у просторі.

Треба гукнути. Може, Лю почує, якщо вона близько? А може, тут звуки не передаються? Треба спробу-вати…

Я крикнув. Чи, може, лише хотів крикнути. У всякому разі громова луна прокотилася десь у віддаленні і повернулася до мене. Я прислухався.

Ніхто не відповідав. Лише відгомін мого голосу, затихаючи, вібрував понад землею.

— Лю! — знову крикнув я.

— Ю-ю-ю! — понеслося в простір.

Разом з звуками в далеч пливли, звиваючись спіралями, розмаїті смуги. Вони були не хаотичними, а точ-но відповідали модуляції моїх слів. Мій мозок, як кібернетична машина, жваво відзначив дивне явище. Воно матиме велику наукову цінність. А втім — геть досліди. Мені треба розшукати Люсі в цьому химерному анти-світі.

Раптом я відчув, що на мене хтось дивиться. Я оглянувся — в мороці нікого не було. Я не побачив ніякої постаті. Але відчуття погляду залишилось. Той погляд був ворожий, ненависний. В моїй свідомості пройшов неземний холод. Я зрозумів, що це не галюцинація, а реальна зустріч з якоюсь істотою. Адже тут усе не так, як на землі. Тут інші закони буття, розвитку, існування. Хто ж дивиться на мене? Чого йому треба?

Раптом відчуття погляду зникло. Я зітхнув з полегшенням. Зважившись, пішов у напрямі до темної стіни, що виднілась недалеко. То були дерева. Але дерева якісь чужі, ніби несправжні. Вони здавалися схемою дерев, їхніми негативами. На тлі моторошного фіолетового неба зарості виглядали дуже похмуро. Чому так швидко змінився краєвид? Адже спочатку небо було дуже приємне і ясне? Що трапилося в навколишній природі? Чи, може, в мені?

Попід деревами заворушилася якась постать, рушила до мене.

— Хто це? — скрикнув я.

— Генріху, — почулося у відповідь. — Генріху, коханий мій!

Постать кинулася в мої обійми. Вона була незнайома, але по словах, подиху, стуку серця я пізнав Лю. Це вона, вона… її ніжний голос, блиск її очей, що палахкотять навіть у пітьмі… А тіло зовсім інше. Чи, може, ні… Воно ніби те саме, тільки я бачу його з усіх боків одразу. З боків і зсередини. Я розгубився перед такою масою відчуттів. Ну, звичайно, це Люсі, моя люба Лю!

Я дивлюся на обличчя Лю. Воно сяє розмаїтими променями.

— Ти знайшов мене, — шепоче вона. — Ти знайшов мене навіть в іншому світі…

— Я не міг інакше, — сказав я. — Я не міг без тебе там… на землі. Ходімо, Лю… Треба поспішати. Мо-же, нам пощастить повернутися назад…

— Ні, — сумно відповіла Люсі. — Не пощастить… Хіба ти не відчув падіння?..

— Відчув. То й що?

— Висота лабораторії Шрата не відповідає рівню поверхні тут, в антисвіті, — сказала Люсі. — Я одразу зрозуміла це…

— І тому… ти не повернулася?

— Тільки тому…

Страшний відчай пронизав моє серце. Що з того, що я знайшов Люсі. Адже ми назавжди залишимося в чужому, невідомому світі.

— Що будемо робити, Люсі? — глухо запитав я.

Лю мовчала…

Розділ четвертий

НА ЧОРНІЙ ДОРОЗІ

Вона дивилася на мене спокійно, лагідно. Під тим поглядом я теж заспокоївся. Лю погладила мою руку, сказала:

— От і все… Все добре… Ми разом. Що тобі ще треба? Ти хочеш повернення? А навіщо? Може, так тре-ба, щоб ми потрапили сюди? Адже ми живемо, дихаємо… навколо земля, небо, дерева… Ну й що ж, якщо все не таке, як на землі? Звикнемо, будемо жити. Найголовніше — ми разом. Два серця, з’єднані любов’ю, можуть створити новий світ. Чуєш, Генріху?

— Чую, — схвильовано сказав я. — І згоден з тобою…

— Тоді йдемо. Тут ніби якась дорога. Я розглядала її перед тим, як зустріла тебе…

Ми взялися за руки, рушили по вузькій дорозі, всіяній дрібними і гострими камінцями. Обабіч тягнулися густі похмурі хащі, височіли страшні скелі. Інколи вони обривалися — простилалося безмежне поле, вкрите непроникливим туманом.

Ми йшли довго. Мовчали. Куди веде нас ця чорна дорога?

Спереду, на тлі фіолетового неба, спалахнуло багрове сяйво. Воно пульсувало, підіймалося все вище і вище, кидало зловісні відблиски на чорну землю, на похмурі дерева.

— Що це? — прошепотіла Лю.

— Може, сонце? — відповів я.

— Сонце? Тут, в антисвіті?

— А як же? Тільки тут воно антисонце. Ми бачимо його інший аспект, не такий, як у нашому світі.

— Як цікаво, Генріху. Навіть заради того, щоб узнати новий, зовсім новий світ, варто пожертвувати жит-тям…

— Якщо це дасть користь людям…

— А звідки ти знаєш, що це не дасть користі? — дивно поглянула на мене Лю.

— Ми ж не повернемось туди… в той світ…

— Ніхто не знає… І потім… наскільки я зрозуміла… цей світ не зовсім чужий нашому… Навпаки — во-ни брати, вони сусіди і зв’язані якимсь чином… Хіба не так?

— Мабуть, так, — невпевнено сказав я. — Шкода, що ми мало цікавились цим… А від Шрата я мало що взнав…

Раптом Лю зупинилася, злякано притиснулася до мене.

— Що таке, дівчинко моя?

— Ти бачиш?

— Що?

— Очі… Погляд?

Справді, перед нами хтось був. Він дивився на нас хижо і злісно. Але побачити його ми не могли. Що ж це за істота? Чому вона так вороже дивиться на нас?

Я осмілився і рушив назустріч. Погляд зник. Я взяв Лю за руку, ми пішли далі.

— Що це було? — прошепотіла вона.

— Не знаю. Може, тутешня істота.

— Мені стало страшно… Вона пронизувала мене поглядом наскрізь. Чому вона може ненавидіти нас?

— Ти дивна, Лю… Хіба на землі мало хижих тварин, які люто зустрічають гостей і знищують їх при на-годі. І не лише тварин, а й людей таких досить. Може й тут так… Може, ми зустріли якусь тварину…

— Ні, — заперечила Лю. — Це не тварина. Така лють може бути лише… в розумної істоти…

Далі ми йшли сторожко, оглядаючись. В душі з’явилося почуття непевності, небезпеки. Мені здалося, що за нами слідом хтось іде. І навіть не одна істота, а багато…

З узбіччя знову хтось глянув. Погляд був ще пронизливіший, ще лютіший від першого.

— Мені страшно, Генріху, — сказала Лю.

Я мовчав. На обрії багряніло небо, наливалося кривавими барвами. Потім з’явився краєчок диска. Я спо-дівався побачити яскраве земне

сонце, та це було не воно. Світило мало похмурий, неприємний вигляд. Воно посилало на землю тьмяні, коричневі промені, від яких не було ні світла, ні тепла. Навпаки, мені здалося, що навколо похолоднішало.

Чорні дерева заворушилися, простягнули свої гілки, позбавлені листя, назустріч сонцю.

В ущелинах між скелями поповзли химерні тіні.

Дорогу стало видно чіткіше. Десь спереду в фіолетових сутінках бовваніли чи то споруди, чи то гори.

— Підемо туди? — запитав я. — Може, там зустрінемо істот…

— Як хочеш, Генріху…

Але не встигли ми ступити двох кроків, як на нас з усіх боків накинулося ціле полчище дивних істот. Во-ни виникали ніби з туману, шикувалися щільними рядами і оточували нас кільцем.

Лю притиснулася до мене, я обняв її.

— Спокійно, Лю… Спокійно…

Я намагався розгледіти обличчя істот, але все було дарма. Вони були чорні, огидні — це все, що я міг відчути. Ні обличчя, ні чітких форм.

Темні істоти щільною стіною посунули на нас. В одному місці вони залишили вихід. Значить, вони ба-жають, щоб ми йшли кудись. Куди ж?

Мимоволі я рушив по дорозі. Лю трималась за мою руку. Химерна варта мовчазно супроводжувала нас. Я відчув, що Лю тремтить всім тілом.

— Я не хочу, Генріху, бути полоненою таких гидких, мерзотних тварюк.

— Я теж, Лю… Щось треба робити!

Невже ми для того проникали в інший світ, щоб стати жертвою насильників? З одного боку Шрат і його банда, з другого боку — ще гірші демони! Могутнє бажання — звільнитися з лабет темних потвор — пронизало наші тіла. Я побачив, як чорна варта віддалилася. Почулися звуки, схожі на високе, пронизливе вищання.

— Лю! Біжімо! — крикнув я.

Ми стрімголов кинулись уперед. Темні істоти переслідували нас. Але відстань між нами зростала. Серце моє билося радісно і переможно. Ні, ми таки вирвемося з проклятого кола. Ось вже недалеко хащі дерев. Там ми заховаємось. Далі скелі, гори! Там вони не знайдуть нас!

Я з подивом помітив, що навколишній пейзаж почав мінятися. Сонце засяяло яскравіше. Воно вже було не коричневе, а жовте. Ба ні! Не жовте, а рожеве! Чи, може, біле? Ні, вже синє…

— Чари якісь, — промовила Лю.

Світило спалахнуло таким фейєрверком кольорів, що засліпило нас. Ми задихано зупинилися, озирнули-ся. Чорної варти і сліду не було. Вона розтала в сяйві чудового дня.

Навколо колихалися густі трави, поміж ними красувалися ніжні різнобарвні квіти. На них блищали роси-нки, переливаючись в сяйві сонця. А далі височіли прекрасні дерева. Вони схиляли віти до озер, ніби заглядали в їхні спокійні дзеркала. Все було так, як і на землі. Тільки набагато глибше, багатше.

Раптом між деревами щось замайоріло. Лю насторожилася. Зашелестіла трава, запахкотіли тонко квіти. Перед нами виникла висока постать у білому…

Розділ п’ятий

СВІТ СИНТЕЗУ

Ми завмерли. Мовчки дивилися на істоту.

Я збагнув, що вона — не з тих темних створінь, які переслідували нас. Навпаки, вона вся була ніби з променів і барв. Сяючі блакитні очі, довге золоте волосся до плечей, строгі, але м’які риси обличчя. Вони весь час мінилися. Написати портрет істоти ніякий художник не зміг би. Це був калейдоскоп виразів, форм, відтін-ків.

Істота підняла руку, ніби вітаючи нас. І ми почули голос:

— Щиро вітаю вас, люди.

Хвилюючись, я відповів:

— Дякую вам. Але хто ви? Ми тільки що втікали від якихось потвор… і раптом…

Сяйво усмішки з’явилося на дивному обличчі. Незнайома істота сказала:

— Я знаю. Ви про все почуєте. Ходімо…

Вона повернулась і пішла. Мені здавалося, що вона не йшла, а пливла над землею, над травами. Перед нами, в затишку між деревами, з’явився білосніжний будинок. Але колір його був не наш, звичний, не

колір мармуру чи пластмаси, навіть не колір снігу. Він був незнайомий для людей землі — це був абсолютний білий колір.

Ми ввійшли крізь просторий коридор до напівпрозорого залу. В центрі її я побачив овальний басейн, оточений рослинами з блакитними квітами. Всередині його переливалася барвистими іскрами вода. У всій на-вколишній обстановці, предметах, стінах і архітектурі будівлі була така нез’ясовна простота, що світ навколо мене здавався мелодією.

Майданчик біля басейна був застелений пухнастими килимами. Господар вказав на них. Ми з Люсі сіли. Я не знав, що казати, що робити. Все було як сон. Все було настільки незвичайне, що не хотілося вірити йому. І істота, всміхнувшись, сказала:

— Треба вірити…

— Ви читаєте мої думки? — вражено запитав я.

— Я бачу їх, — м’яко відповів господар. — А тепер послухайте мене, любі гості. Ім’я моє Геон, хоч ім’я тут нічого не значить. Я знаю про вас усе — можете не розповідати. Я знаю, що ви з сусіднього світу, знаю, що тут ви зустрілися з грізними і підлими потворами і втекли від них…

— Хто вони? — не стрималася Лю.

— Слуги Чорних Тиранів, — відповів Геон. — Вони панують у нижчих станах нашого світу…

— Але як же ми втекли від них? Це трапилося несподівано.

— Я поясню, — ласкаво сказав Геон. — Вам незвичний стан в іншому світі. Ви звикли до більш постій-них форм, більш постійних законів. А тут — все інакше. Наш світ тісно зв’язаний з вашим. Він є його протиле-

жністю, запереченням і разом з тим його формою, негативом. Він є оболонкою, вмістилищем того, що з’явля-ється в вашому світі…

— "Дірки" Поля Дірака, — прошепотіла Лю. Я кивнув їй.

Геон ласкаво поглянув на неї, мов на дитину, похитав головою.

— Уявлення вашого вченого — тільки груба модель. Але вона має деякий сенс. Наш світ і ваш — розви-ваються разом, вони нерозлучні, але якщо ваш світ — це одна грань кристала, то наш — багато інших граней. отже, він багатший, мінливіший, повніший.

— Але ж ми бачимо речі, схожі на земні, — сказав я. — Дерева і квіти, і… вас… Ви схожі на людину…

— Схожий, — згодився Геон. — Але насправді це не так. Ваша свідомість по інерції сприймає речі так, як звикла. От і все. Ви зрозуміли?

— Майже.

— Поясню краще. Світ негативних енергій пластичніший від фізичного, позитивного світу. Він позбав-лений інерції. Ось чому форми тут дуже умовні. Вони залежать від рівня енергії, її співвідношення, її напруги і частоти. Ось чому ви втекли від Чорних Тиранів. Потрапивши сюди, в наш світ, ви втратили багато енергії і впали на найнижчий рівень існування. А потім воскресили найвищі сили в собі і вирвалися із сфери Чорних Тиранів…

— Генріху, — радісно заявила Лю. — Це повна подоба схеми атома. Чим більша енергія електрона, тим на вищу орбіту він перескакує…

— Правильно, — похвалив Геон. — Ви тепер зрозумієте, що я мав на оці, кажучи, що наш світ — це ба-гато граней кристала, а ваш— лише одна грань.

— Але разом, — вихопилося в мене, — це єдиний кристал?

— Безумовно, — засяяло обличчя Геона. — Єдність світу — вічна істина…

— Все це так, — сумно сказав я, — але від цього не легше. Випадково ми потрапили сюди, а назад доро-ги нема.

Геон з любов’ю дивився на нас, мовчав. На його високому чолі відбивалось проміння думок, що блиска-вицями проходили в свідомості. Нарешті він сказав:

— Я не можу допомогти вам. Ми живемо на такому рівні, що опускатися до вашого світу дуже важко. Інколи це робиться, але той спосіб не підходить. Дуже легко до вас можуть проникнути Чорні Тирани — жорс-тока зграя володарів, які панують над істотами нижчих сфер негативного світу. Але ж ви не захочете користа-тися їхніми послугами?

— Ні, — вигукнула Лю. — Нізащо!

— От бачите. Тим більше, що вони залюбки використають вас для своєї мерзенної мети.

— Якої?

— Для руйнування. Вони прямо протилежні всякій творчості.

— Це і в нас є, — прошепотіла Лю. — Хіба мало великих ідей було повернуто на війну і знищення!..

— Так, — згодився Геон. — Інакше й бути не може. Оскільки наші світи розвиваються спільно, то анало-гічні явища повинні бути там і там.

А коли вони зникнуть в одному світі, в той же час вони перестануть існува-ти й в іншому…

— Чи буде це коли-небудь? — гірко запитав я.

— Обов’язково. Хода еволюції невпинна.

— А поки що робити нам? Як жити?

— Як жити? — здивувався Геон. — Залишайтеся тут. Хіба боротьба у всіх світах не єдина? Хіба тільки у вас прокладається шлях до світла? Цей процес єдиний. Включайтесь у нього тут, раз ви потрапили сюди…

— Але ж ми чужі вам?

— Чому ж чужі? Хіба ми не знайшли спільних думок? Хіба кращі ідеали наші не спільні? Хіба, як ми вже говорили, наші світи — це не грані єдиного світу.

— Я не зовсім розумію, — розгубився я перед навалою незвичних ідей. — Де вони з’єднуються?

— З’єднуються вони в суті своїй, в третьому світі, світі синтезу.

— Ще є третій світ? — здивувалася Лю.

— Так, — відповів Геон. — І той світ є синтезом двох наших світів…

— Тобто єдиний кристал?

— Правильно. Тільки він вже не світ умовних форм, а істинних сутностей. Час і простір, рух, форма — все це лиш прояви, частинні грані справжньої реальності світу синтезу.

— І там теж є буття?

— Безумовно. Буття є скрізь, де є щось. Там буття незрівнянно багатше, ніж в наших світах. Воно прояв-ляється на вищому рівні.

— І воно недосяжне для наших світів?

— Навпаки. Ми йдемо туди. Це найближчий пункт еволюції. І ми і ви. Саме там, як я сказав, з’єднуються лінії розвитку двох світів.

— Свідомість не сприймає, — жалісно прошепотіла Лю. — Але все це прекрасно…

— А тепер… чи можна проникнути в світ синтезу? — несміливо запитав я.

Геон завагався, уважно дивився на нас, потім промовив:

— Ми робимо це. Такий дослід небезпечний. Світ синтезу — це світ найвищих, наймогутніших, найчис-тіших енергій. Важко витримати таку неймовірну напругу. Але якщо єство істоти сповнене сміливості, чистоти й енергії — це можна зробити. Тільки ненадовго. Я був там кілька разів. Це — чарівне видовище, про яке нічо-го не можна сказати, його треба бачити…

Ми з Лю переглянулися. Одна й та ж думка промайнула в моїй і її свідомості. Я поглянув на Геона. Він підняв руку, ніби заспокоюючи мене.

— Не треба говорити. Я вже зрозумів ваше бажання.

Лю простягла мені руку, я стиснув її міцно, і ми піднялися в єдиному пориві.

— Хай буде так. Тільки ще одне попередження. Такий зліт на вершину буття не дається даром. Витрати-вши свою енергію, ви можете знову впасти на нижчі щаблі існування і потрапити в лабети Чорних Тиранів.

— Нам не страшно це, — твердо сказав я: — Ми виберемось від них.

— Я буду ждати вас, — тихо відповів Геон. — А тепер ідіть за мною.

Він рушив до отвору в стіні, ми ввійшли до невеликої сфери, заповненої блакитною імлою. Геон залишив нас посередині, між кільцями мерехтливих спіралей, відступив убік.

— Сповніться найвищим бажанням!—пролунав громовий голос.

Я обняв Лю, поглянув у її очі. Вони запалили в моїх грудях високе стремління, сповнили силою.

Запала тиша. Непорушна, неймовірна тиша. Обриси приміщення зникли, розтанули форми, речі. Навколо не було нічого.

А потім нас огорнула пітьма, повна пітьма. Вона розстилалася в безмежність. В ній не було ні часу, ні простору, ні сонць, ні планет, ні людей, ні рослин. В ній не було ніяких форм, ніяких предметів. А разом з тим в ній було все. Все, що я бачив, чув або міг узнати колись, тепер чи в майбутньому. Ви не зрозумієте мене. Це треба відчути.

Вогняні, величезної сили потоки енергії пронизували нас, єднали нас з дивними сутностями того світу. Ми відчували їх, єдналися з ними, вбирали в себе вражаючі тайни.

А потім — страшний удар кинув нас униз. Мізерна енергія нашої свідомості миттю витратилася в світі синтезу, не в силі витримати

потужних потоків. Навколо замерехтіли барвисті тіні, потім темрява поглинула нас.

Від сильного потрясіння я знепритомнів…

Розділ шостий

УЛЬТИМАТУМ

Коли я отямився, навколо був морок і фіолетове небо. Я згадав попередження Геона. Ми справді витра-тили всю енергію в світі синтезу і впали сюди, на дно антисвіту. Тіло позбавилось сили, свідомість затуманила-ся.

— Лю, — покликав я.

— Я тут, — почувся голос.

Я побачив її обличчя. Воно було змарніле, виснажене. Очі Люсі згасли, потьмяніли.

— Де ми? — запитав я.

— В якомусь приміщенні.

Сутінки навколо трохи розвіялися, ми побачили біля себе юрбу чорних істот. Вони тісною стіною оточу-вали нас з трьох боків. А з четвертого бовваніло підвищення, на якому сиділа істота. Я намагався розібрати її риси, форму, але мені це не вдалося. Було тільки відчуття дисгармонії, жорстокості і невблаганної сили.

— Вам не вдалося втекти від мене, володаря, — прозвучав іронічний голос. — Тепер ви в моїх руках, люди сусіднього світу.

Ми мовчали. Голос чорної істоти на троні зміцнів, сповнився люттю:

— Чому ви не відповідаєте? Як ви потрапили знову сюди? Вас викинули з вищої сфери?

— Мовчи, Генріху. Не треба, — благально прошепотіла Лю.

— Цього тільки й можна ждати від них, — гримів Чорний Тиран. — Вони непостійні, як стихії. Най-менше коливання енергії позбавляє істоту права перебувати в тій сфері. Кому потрібне таке абсурдне, непо-стійне існування?

Володар схилився наперед, і в його словах забриніли спокусливі нотки:

— Тільки в моїх володіннях буття стабільне, вічне. Мої піддані впевнені в своєму становищі, їм не треба безглуздого принципу вдосконалення. Ми визнаємо лиш принцип насолоди — єдиного стимулу існування. Ви зрозуміли мене, люди іншого світу? Залишайтеся тут. Добровільно. Ви будете щасливі. Ви разом з нами підете шляхом насолоди і руйнування. В руйнуванні — відчуття сили. А що є вище від сили — господаря світу? Ви побували в інших світах. Це допоможе вам бути моїми слугами в тих світах. Ви одержите все, що захочете. Ви досягнете такої могутності, про яку вам і не мріялось…

Що я міг відповісти Чорному Тирану після того, як торкнувся розумом і серцем високих, неймовірно прекрасних світів, куди прагнули у всі віки й епохи найкращі серця людей? Люсі пригорнулася до мене, поква-пливо сказала:

— Генріху, не треба… Ти мовчи. Він безсилий що-небудь зробити. Ми наберемось сили, відновимо свою енергію, і його варта не втримає нас…

Чорний володар, напевне, почув слова Лю. Він випростався на своєму підвищенні і грізно крикнув:

— Вам не перехитрити мене! Вибирайте свою долю. Або станете моїми помічниками, або розлука. Я знаю — ти, чоловік, прибув сюди за оцією жінкою. Ти любиш її. Я маю можливість повернути тебе назад, у твій світ. А її я залишу тут. І ви назавжди розлучитесь. Вибирай!..

Краще згоріти у вогняному вихорі, краще пропасти в темряві небуття, ніж опуститися до найнижчого рі-вня — рабства духу. Я з викликом поглянув на Чорного Тирана. Він затремтів од гніву, і очі йому заблищали похмурим вогнем.

— Ти вибрав свій шлях, людино з іншого світу. Ти повернешся на свою землю і ніколи не побачиш своєї супутниці! Гей, слуги, візьміть його, зробіть, що я сказав!

Мене вхопили, одірвали від Люсі. Я бачив її простягнені руки, але нічого не міг вдіяти. Груба сила тягла мене геть від неї. Я відчув, що мене кидають у тісний, як труна, куб, закривають важким люком. Ніби крізь ва-ту, востаннє почулося:

— Генріх... я ждатиму тебе...

І потім суцільна мла... тиша... небуття...

Байдужість оповила мене, згасали бажання. Ще десь у глибині свідомості промайнуло: а може, треба бо-ротися? Може, ще є вихід?

Ні, нема сили. Пустота. Безнадія.

В безодні сприйняття заблищали зірочки фіолетового кольору, спалахнула вогняна пульсуюча квітка. Знову галюцинація? Звідки вона?

Я простягнув руки в пітьму. Куди мене посадили? Ні тверде, ні м’яке. Щось схоже на в’язку рідину. Вона охоплює мене невблаганними обіймами, тисне… А може, це марення? Може, це дивний, жахливий кошмар?

Загриміли громи. Потужний потік невідомої енергії закрутив мене, кинув у простір. В очі вдарило світло. Я побачив небо, сонце, море, відчув себе над землею. Я почав падати. І в останню хвилину свідомості зрозумів, що Чорний Тиран виконав свою погрозу — викинув мене в мій рідний світ.

Що було далі, ви знаєте, Педро. Якби не ви, то, певно, втопився б. Оце і все…

НАЗУСТРІЧ КОХАНІЙ

Уоллес замовк, знеможено заплющив очі. За стінами ветхої хатини гримів шторм, хвиля з стогоном роз-бивалася об скелястий берег, ніби акомпанувала вражаючій розповіді Генріха. В кутку заворушився старий ри-балка Хуан, закашляв.

Студент Педро встав з ліжка, ніби прокидаючись зі сну. Він заходив по хатині, і разом з ним бігала, па-даючи від ліхтаря, його тривожна тінь. Він розкуйовдив енергійним рухом чорне пряме волосся на голові, зу-пинився проти Генріха. Хвилюючись, сказав:

— Я не маю слів… Я вірю вам… Це грандіозно. Мабуть, інакше не може й бути. Але тепер треба про вас… про вашу долю. Що ви гадаєте робити?

— Не знаю, — кволо всміхнувсь Уоллес.— Я ще не думав.

— Еге, — раптом втрутився в розмову Хуан. — Ану, тихіше. Щось гуркоче…

Педро і Генріх принишкли. В шум шторму вплiталися ясні звуки мотора. Старий рибалка кинувся до вік-на, виглянув. Тривожно озирнувся.

— Еге. Це, видно, по вашу душу. Катер. На ньому два полісмени й один цивільний.

Генріх подивився у вікно. Справді, з-за Чортової скелі вискочив великий військовий катер. Він прямував до берега. В світанкових сутінках можна було розрізнити на палубі три постаті. Двоє військових, а один у циві-льному вбранні. Генріх впізнав його. То був Шрат. Як вони довідалися про появу Уоллеса? Невже хтось устиг сказати? Чи просто догадалися, коли почули про падіння людини з неба?

Педро суворо поглянув на Генріха, рішуче запитав:

— Ви поїдете з ним?

— Ні. Нізащо. Я не буду служити Шрату і його підлій зграї.

— Що ж ви гадаєте?

Генріх сумно подивився на молодого друга і тихо сказав:

— Я сам безсилий...

— Можете розраховувати на мене, — гаряче заявив Педро.

— Слово?

— Слово!

Педро міцно потряс суху, кістляву руку Генріха, запально сказав:

— Вас, безумовно, заберуть. Мене, можливо, також. Але, оскільки їх небагато, то нічого страшного нема.

Він схилився до старого Хуана, щось зашепотів йому на вухо. Той трохи подумав і хитнув головою. Не роздумуючи довго, він взяв у кутку ломик і, крекчучи, поліз у вікно.

— Куди ви? — здивувався Генріх.

— Тихо, — посварився пальцем Педро. — Так треба.

Старий рибалка зник за вікном. Біля хатини почулися голоси, потім гучний стук у двері.

— Зайдіть, — сказав Педро.

На порозі вродилися два полісмени. Вони оглянули хатину, розступилися і пропустили цивільного. Це був професор Шрат.

Йому на обличчі відбивалася дивна мішанина радості, хитрості і подиву. Він жваво кинувся до Генріха, обняв його за плечі.

— Колего! Це неймовірно! Нас повідомили, що на цьому острівку сталася фантастична подія. Людина з неба! Я так і подумав, що це ви. І зразу ж сюди. Я за вами. Збирайтесь, поїдемо…

Генріх сидів на ліжку, байдуже і втомлено слухаючи тираду професора. Він іронічно посміхнувся і запи-тав:

— За мною, кажете? А полісмени навіщо?

Шрат розвів руками.

— Катер військовий, ви розумієте, І потім… ми не були певні, що це ви. Але чому ви не відповідаєте, що з вами сталося? Чому ви тоді — в час експерименту — не повернулися назад? Де Люсі? І як ви опинилися тут? Чому ви мовчите, Уоллес? — суворо запитав Шрат. — Ви не хочете відповідати?

— Не хочу, — спокійно сказав Генріх.

Страху нема. Хто йде правильною дорогою, з тим підтримка всього найкращого, найвищого. Байдуже, що з ним зробить Шрат і його посіпаки! Генріх відчуває, що все обійдеться добре, що всі сили темряви не здат-ні подолати його. Це тимчасовий полон, це одна мить! А потім — неосяжні простори свободи, безмежні світи творчості і краси! Як огидно міниться обличчя Шрата. Хіба він вчений? Прислужник монополій, раб Чорних Тиранів! Так, так! Це ви чорні тирани! Там, в антисвіті, теж панують їхні бліді копії, нікчемні відбитки, негати-ви! Вони незабаром теж зникнуть разом із своїми послідовниками. Людство довго не буде терпіти гиді на пла-неті, воно піде шляхом вдосконалення і перетворить рідну Землю в найкращий із світів.

— Ви замовчуєте результати експерименту? — гнівно озвався Шрат. — Ви злочинець, Уоллес.

Генріх мовчав. Хай говорить! Хай наливається чорною люттю! Все одно він безсилий. Він може вбити людину, закути в кайдани, посадити у в’язницю, але вільний дух йому недоступний.

Генріх поглянув на Педро. Той стояв поряд з ліжком, блідий, але рішучий. Він схвально хитнув головою. Шрат перехопив той погляд.

— Що це означає? — гримнув він. — Хто цей хлопець?

— Він мій рятівник, — спокійно відповів Уоллес.

— Чудово! — процідив крізь зуби Шрат. — Тим краще. Так ви не хочете говорити, містере Уоллес?

— Ні.

— І не повернетесь у лабораторію?

— Ні.

— Я не зможу в такому разі залишити вас напризволяще. Зважаючи на секретність роботи нашої лабора-торії, зважаючи на інтереси держави, я мушу заарештувати вас. І цього хлопця, який, безумовно, щось знає!..

— Ось така мова більш до лиця вам! — насмішкувато озвався Генріх. — Просто і… щиро!

— Взяти їх, — коротко наказав Шрат.

Полісмени націлили автомати на Педро і Генріха. Один з них суворо сказав:

— Виходьте з приміщення. Не спробуйте втікати.

Педро мовчки рушив до дверей. Генріх за ним.

Їх зустрів потужний вихор, подих моря, запах далеких земель. Педро штовхнув плечем Генріха, блиснув очима, прошепотів:

— Спокійно.

Вони вийшли на берег. Там стояв, у затишку під Чортовою скелею, великий катер, похитуючись на хви-лі.

— Сідайте! — наказав старший полісмен.

На обрії багровіли хмари. Море було свинцеве і грізне. Ураган гнав по широких просторах гігантську хвилю, люто бив у береги, плював білою піною на скелі острова.

Полонених поставили біля рубки, один полісмен залишився біля них. Шрат і старший полісмен ввійшли до рубки.

Заревли мотори. Катер одійшов від берега. Він швидко минув Чортову скелю, врізався в запінену хвилю. Холодні бризки сипонули Генріху на обличчя. Він знайшов руку Педро, потиснув її.

— Пробачте, друже. Через мене ви постраждали!

— Дурниці! — всміхнувся Педро. — Ще нічого не було. Гра лише починається.

— Мовчати! — крикнув поліцейський, кутаючись на кормі в плащ. — Заарештованим заборонено розмо-вляти!

Катер зменшив ходу. Хвилі люто набігали на нього, підкидали вгору. Генріх тривожно поглянув на Пед-ро.

— Що це означає?

— Все гаразд! — підморгнув Педро. — Старий Хуан знає своє діло…

З рубки виглянув Шрат. Він був блідий, нажаханий.

— Катер тоне. Треба повертати до берега.

Мотори зачхали і зупинилися. Ураган закрутив на місці і підняв на верхівку хвилі. З рубки вискочив ста-рший полісмен.

— Ми загинули! — крикнув він.

Педро вхопив Генріха за руку, рвонув за собою, стрибнув у воду. Білогривий вал підхопив їх, поніс на собі. Катер зник за хвилею. Ось він ще раз з’явився недалеко. Вже лиш щогла і частина рубки виглядає над во-дою, а біля неї — одна чорна цятка.

— Вони загинуть! — захлинаючись, прокричав Генріх.

— Це їхня справа! — бадьоро відповів Педро. — Тримайтесь, друже. Берег недалеко. Старий Хуан жде нас…

.....

Надвечір шторм затих. Море викинуло до Чортової скелі уламки катера і Шратів труп. На острівець при-були три військові судна, десятки полісменів. Почалося розслідування. Добивалися до хатини старого Хуана. Але рибалки не було…

Він благеньким човном своїм перевіз Генріха і Педро на сусідній великий острів ще завидна. Там вони просиділи до сутінків. В густих заростях на березі старий попрощався з Генріхом.

— Хай бог береже тебе, синку! Педро, я ждатиму тебе…

Темрява вечора проковтнула дві постаті.

.....

Під покровом бурі й темряви Педро і Генріх подолали високу загорожу навколо лабораторії. Вони на-впомацки пробралися мимо дерев, крізь кущі квітів.

— Тепер вже легше, — прошепотів Генріх. — Тут ніхто не чергує. Варта лише навколо загорожі.

Вони проникли в коридор, підійшли до дверей залу. Вгорі світився маленький зелений чотирикутник. Генріх натиснув кнопку на панелі праворуч. Двері тихо розчинилися. Вони ввійшли до залу. Педро ввімкнув ліхтар. Вузький промінь пробіг по стінах, по сірому циліндру, впав на пульт.

— Ввімкнути тут? — запитав Педро.

— Так. Ідіть сюди. Часу обмаль. Слухайте уважно. Я зайду в той циліндр. Ви закриєте мене. Все інше зроблять автомати. Коли над циліндром з’явиться червоний вогонь, ввімкнете на пульті важіль пуску пристрою. Електронні машини самі проведуть експеримент. А ви — втікайте. Але перед тим… натиснете оцей важіль.

— Що це?

— Він звільняє від контролю квантові машини. Пристрій буде накопичувати енергію без упину…

— Це ж може спричинитися до аварії? — сказав Педро.

— Я й хочу цього, — сказав Генріх. — Лабораторія вибухне. А хіба ви бажаєте залишити страшний ви-нахід шратам і всяким іншим чорним тиранам? Щоб вони проникали в інші світи, щоб вони загрожували людс-тву навіть крізь недоступні сфери?

— Я зроблю все, містере Уоллес!

— Прощайте. Або ні… Послухайте, Педро…

Генріхове обличчя наблизилося в темряві до студента, очі засяяли теплими вогниками.

— Педро… А чому б нам разом не піти? Ви не пожалкуєте. Це прекрасно, Педро! Ходімо, друже…

Педро рішуче похитав головою.

— Ні, містере Уоллес. Я не піду.

— Чому? Ви боїтесь?

— Ні. Але я син Землі. Вам треба йти. На вас чекає в антисвіті Люсі. А мені… скільки ще не зробленого на нашій планеті! Боротьба триває. І я буду тут, де вона найсильніше бушує. Я теж буду готуватися до проник-нення в інші світи… Тільки не для себе, для всіх… Я хочу, щоб все людство могло бути прекрасним і сильним, щоб для всіх були відкриті світи майбуття! Ні, я залишаюсь. Прощайте, друже… Я вірю в вашу долю!

— Хай буде так. Може, ви й праві. Тоді слухайте мене. Ось тут, у сейфі, фотоплівки. На них всі основні записи конструкції пристрою, розрахунки, формули, теоретичні викладки. Заберіть їх. Я вірю, що в ваших ру-ках це не пропаде. Ви знайдете, куди подіти такий скарб!..

— Спасибі, містере Уоллес. Я зроблю все…

Генріх обняв Педро, рішуче відстронив його, зайшов у отвір циліндра. Важкі двері зачинилися. Над ци-ліндром спалахнув червоний вогонь.

Серце Педро забилося сильно, тривожно. Він зітхнув, стиснув зуби і рішуче поклав руку на важіль пуску пристрою…

……

Педро поспішав до берега, де його ждав старий Хуан. За пазухою випинався згорток з фотоплівками, він дряпав груди, і студент на ходу підтримував його рукою.

А позаду скаженіла пожежа. Вона жерла руїни лабораторії, кидала міріади веселих іскор аж під хмари. Лунала сирена, тривожні крики, гуркіт моторів. Педро не звертав на те уваги. Він ще раз зупинився, озирнувся назад. Лабораторія горіла. Так мусив згоріти незабаром і весь світ брехні і омани, світ насилля і темряви.

Педро повернувся, пішов у пітьму. Він з сумом і ніжністю думав про Генріха, який в іншому світі, зовсім поряд, шукав свою любов, свою долю, серце своє. Він знайде Лю безумовно. Знайде обов’язково і ясноликого Геона, який знову відкриє для закоханих бодай на хвилю світ Великого Синтезу, світ Майбуття.